

PANORAMA

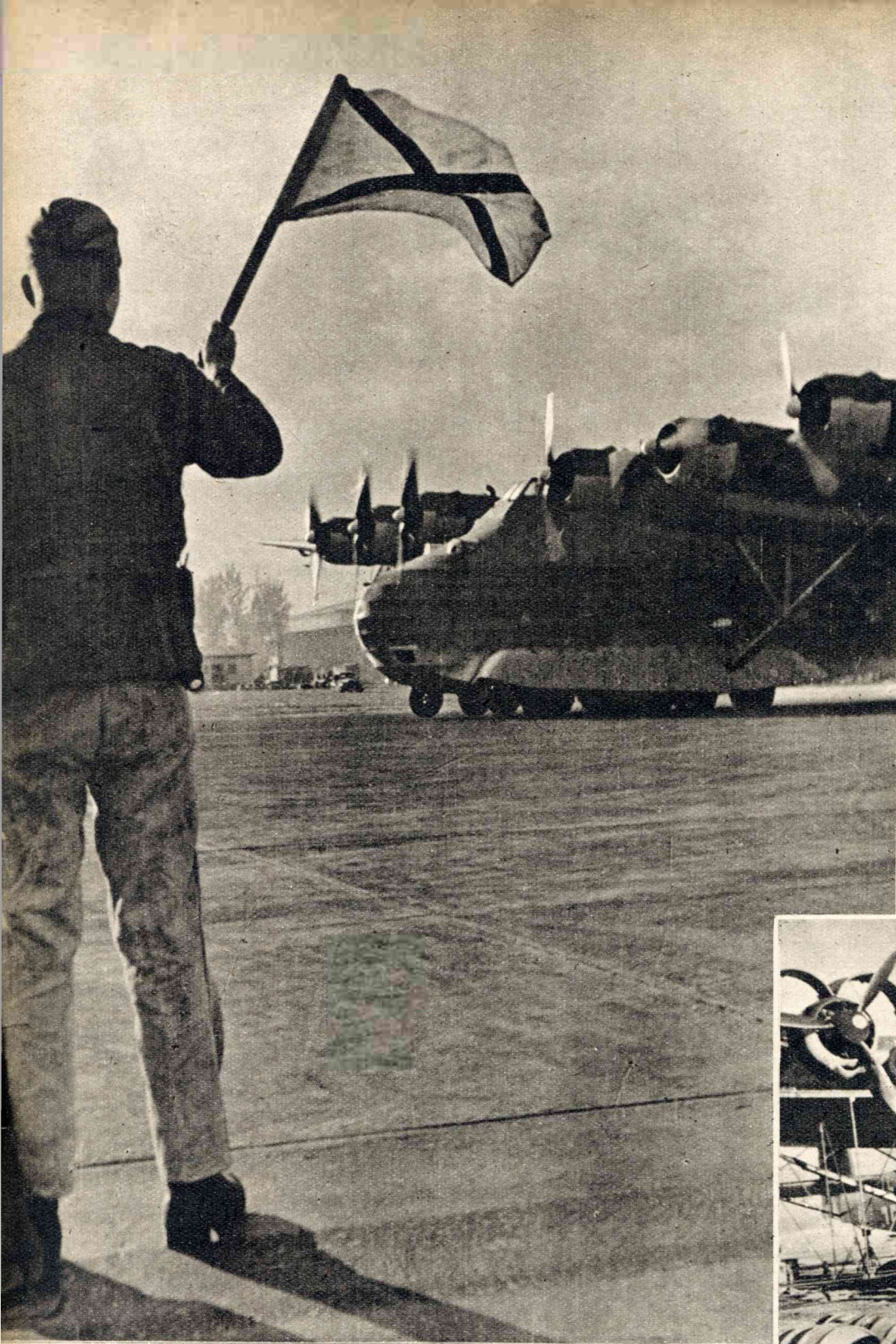
6 JANUARI 1944 — No. 1

LOSSE NUMMERS 16 CENT

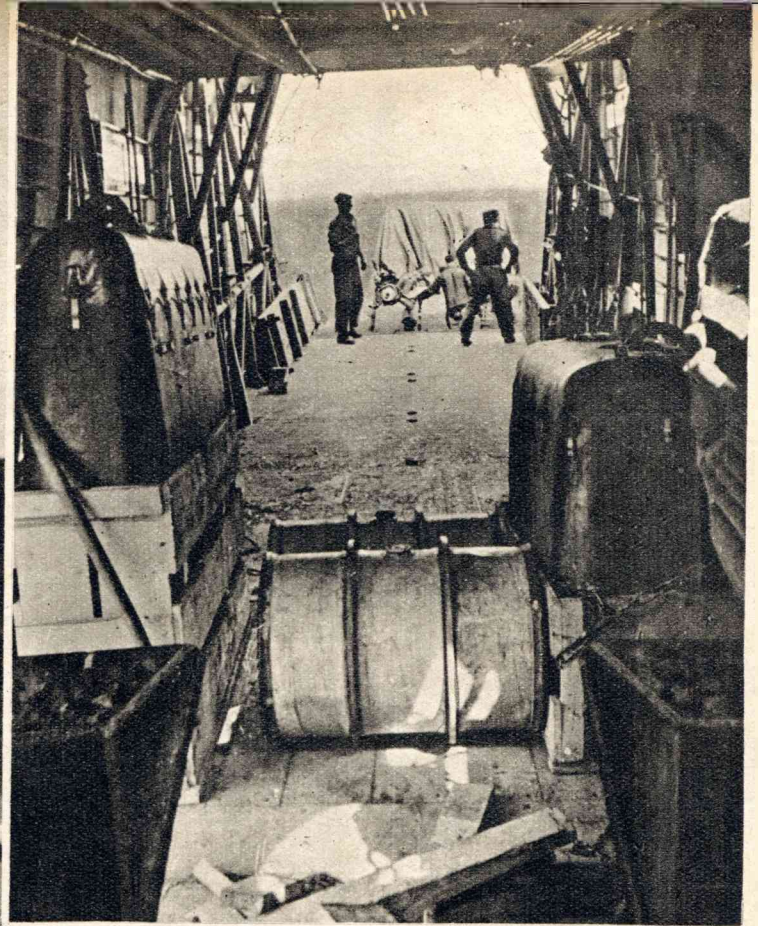
WINTER IN HOLLAND

Teekening B. ten Hove

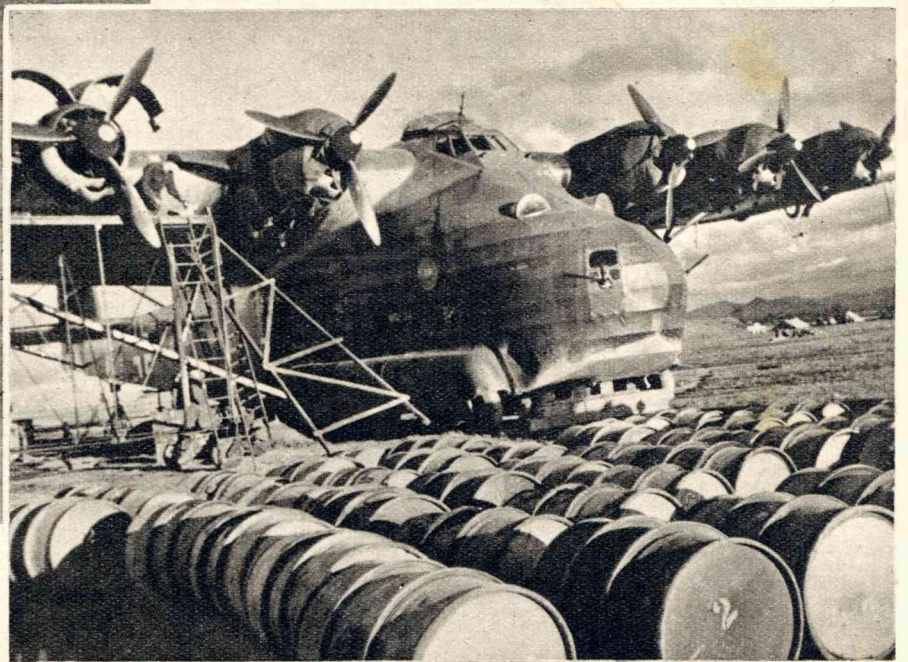

Het zesmotorige transportvliegtuig gereed voor den start.

De laadruimte van den luchtreus, de Gigant, gezien uit den staart van het vliegtuig.

Het grootste landvliegtuig ter wereld, dat ruimte biedt aan honderd-dertig volledig uitgeruste manschappen, en zelfs geschut en pantserwagens kan vervoeren, van de voorzijde gezien.

DE Me 323,

het grootste transportvliegtuig

De Gigant is „de reus” onder de groote transportvliegtuigen, welke door het Duitse leger worden gebruikt voor het overbrengen van vrachten over grooten afstand. Het is een zesmotorige Messerschmitt-schepping, die, ofschoon zelf natuurlijk reeds zeer zwaar, toch een enorme belasting aan goederen kan dragen en naar verweg gelegen doelen kan transporteeren. Onze fotoserie geeft een goed beeld van de inrichting van zulk een luchtreus, waarvan de openklappende deuren voor die van de grootste transportauto's niet onder behoeven te doen.

Voor het vervoer van gewonden is de Me 323 uitstekend geschikt. Hier ziet men het reuzen-gevaarte met opengeklapte voordeuren.

De Me 323 in de lucht. De machine heeft twee bestuurders. Orbis-Holland

DE STROOPER

door Jan van Woensdrecht

Het kan zijn dat Nolleke Swisse veel tekortkomingen heeft, het kan zijn dat er heel wat op hem is aan te merken — op wien is dat ten slotte niet? — maar allevel, dat Nolleke weet waar hij moet staan en kent eer toe aan wie dat verdienen; hij is toch maar altijd een nederig en beleefd manneke. En beleefdheid! ha! ge weet het, ze siert den mensch, het is een eigenschap, die slechts voordeel brengt.

Dat Nolleke Swisse, hij doet daar zóoal aan. Hij jakkert van den vroegochting tot den laten avond, want wat denkte-gij, Kozze, er komt wat kopen in een huishouden van een man of acht, opeenvolgend van één tot acht jaar.

„Ge zijt rijk gezegend, Nolleke,” zeggen ze. „Ja, Kozze, dat ben ik,” zegt Nolleke trots, „uw schoenen zijn Zaterdag klaar.” Hij zegt niet: „Ga weg,” maar hij bedoelt dat toch, want ze hinderen hem maar bij zijn werk, ze staan of zitten hem in den weg, zijn klanten: hij moet zijn handen vrij hebben. Ze verstaan dat en ze prijzen Nolleke om zijn voorbeeldigen ijver, en hij is beleefd en nederig en hij heeft zijn klanten in heel Schrauwen: onder de arbeiders, de winkeliers, de notabelen. Keeske de Bult, de straatmaker, brengt hem zijn zware werkschoenen, meneer pastoor zijn schoenen mee gespen, wablief! meneer de baron heeft zijn schoenen van fijn kaltsleer bij Nolleke doen brengen; denk maar niet te min over Nolleke's kundigheden. De kleimannen brengen de reparaties soms al bij de klanten terug maar bij meneer den baron brengt Nolleke — met zijn pet in zijn hand — ze zelf. „Goed gedaan,” prijst de baron, en Nolleke glimt. Hij haalt zijn zakdoek over zijn voorhoofd, van spanning en nog wat, want Nolleke heeft nog meer op zijn hart: en of hij zou mogen vragen of zijn kleimannen eens in de bosschen mogen om proppen*) en dorre takken? „Ja,” zegt de baron, „gij wel. Nolleke, hiervoor zal ik een uitzondering maken.”

Wijd en groot zijn die bosschen en de boschwachter heeft werk genoeg om de stroopers er uit te houden. Want in die bosschen zit veel wild, en als Nolleke er een keer zijn kleimannen tegemoet gaat, dan struikelt hij bijkans over de vele hazen en konijnen, die zoo maar voor zijn beenen weg-wippen. En hoe gaat dat?

Ach, Nolleke, hij is ook maar een mensch, hij heeft alles bij te zetten om die monden van zijn kleimannen open te houden. Neen, niet zoo maar opeens is de begeerte in Nolleke opgestaan, niet zoo maar ineens is het verlangen — het onrechtmatige verlangen — naar een haas in den pot in hem opgekomen; Nolleke is man van karakter! Maar zie, het kan er eindeeloos stil zijn in die diepe bosschen, er kan een verlangen zijn naar iets anders dan een heel dun reepke spek, en wanneer in dat stille bosch die hazen, om zoo te zeggen, te geef zijn, alleé, 't is niet moeilijk te kunnen weerstaan als ge niet in de verzoeking bent! En als Nolleke een keer of wat zijn jongens is gaan zoeken in die stille bosschen, waar hij moederzielalleen loopt tussen die krioelende hazen, ja, dan is het Nolleke te machtig. Ergens aan den muur in zijn schoenmakerij heeft hij zoo een oud dubbelloopsgeveer hangen, och zoo oud, zoo oud! Maar toch hebben ze daar vroeger mee geschoten, misschien is Nolleke's grootvader er mee op jacht geweest. Wat zal zoo één haasje betekenen? En Nolleke schiet met dat oud geweer en het kraakt en ploft en het dreunt door het bosch, en Nolleke schrikt evenzeer als de hazen, hij laat het geweer uit zijn handen vallen en zoo rap hij kan vlucht hij terug naar zijn pikkel. Nooit zal Nolleke meer schieten.

Ach, nu wordt Nolleke's vrouwke een beetje ziek. Ze kan niet meer uit den weg, ze was beter in bed, maar daartegen verzet zich haar hart; hoe moet het huishouden draaien zonder haar? En Nolleke zet haar op den stoel bij de sehouw, maar het gaat niet, en hij moet zelf voor zijn pot zorgen en den huis beredderen, en dan komt de dokter en stopt haar onder de dekens. Ach, dat is nog niet zoo erg, Nolleke werkt twee keer zoo hard, maar ziet ge, zij is zwak en slap en de dokter verlangt betere voeding, eieren, vleesch. Dun zijn de boterhammen, die Nolleke kan verdeelen over zooveel hongriger menden, heel nietig is het stukje vleesch, waarvan hij kan snijden. Neen, hij klaagt niet, dat ligt niet in zijn aard, maar als hij een keer een paar schoenen brengt naar Peer den Os, streelt en lokt hem de goede geur van gestooft wild. Peer ziet het begeeren in Nolleke's oogen. „Hazen genoeg, één schot bagel. Nolleke, en ge hebt een malsch bontje in

den pot.” En dan verzuucht Nolleke nederig: „Had ik mijn geweer nog.” „Zet dan 'nen strik, lomperd, dat is nog veiliger ook, ze hooren 'm niet, ik zal 't w'leeren.” En Peer legt hem het sijne ervan uit: fijn, dun, sterk draad. „Hedde verstand van hazenbaantjes?” Nolleke kent het bosch, de sporen van haas en konijn weet hij en dankbaar om den goeden raad rommelt hij in hoeken op den zolder. Hij heeft daar ijersterk draad, dun en soepel, wat vlot strikt. Heel precies spant hij den strik. „Goed?” vraagt hij glunder. Peer betast den raflijnen draad, zoo'n schoon strikdraad heeft hij nog nooit gezien. „Dat kan niet mankeeren, Nolleke, dat kan nooit falen.” En vol vuur legt Nolleke uit: „Kijk, bij dieën krommen boom bij de bremsbeziestruiken.” Daar gaat hij den strik spannen, seffens, dezen avond nog.

En al bij voorbaat genietend van het blij smullen door zijn wijfske, schiet Nolleke het bosch in en heel precies stelt hij den strik over het hazenpaadje. Neen, heel gerust is Nolleke er niet op, er knaagt iets aan zijn geweten. . . . ja maar, sust hij, ons wijfske. . . .

Kijk, en den anderen ochtend, als hij bevend van spanning en angst zijn buit gaat halen, hangt zijn strik slap en scheef over het paadje, maar het is zonder vangst en wel een beetje teleurgesteld gaat Nolleke naar huis terug. „Ik heb hem zeker een beetje te hoog gespannen?” vraagt hij Peer den Os. „Misschien zijn ze er tegenaan gelopen,” wijst de adviseur, „ge moet nu eens een ander plekje zoeken.”

„Ja,” zegt Nolleke, „daar bij den heuvel, bij de zeven dennen.”

„Doen,” zegt Peer, „doen.” Maar alweer heeft Nolleke geen vangst. „Een geweer is toch beter,” klaagt hij, en ruikt den zoo fel prikkelden hazengeur in het huisje van Peer den Os.

„Neen,” zegt Peer, „dat geloof ik niet.” „Leer gij het me dan,” vraagt Nolleke.

„Hoe kan ik dat, Nolleke,” zegt Peer, „ik mag niet in de bosschen komen en ik waag het er niet op.”

„En dáár dan?” wijst Nolleke op de pan op de platte buis.

„Gekocht,” zegt Peer, „maar ze zeggen, bij 't ven, bij de berken, daar zitten hazen bij honderden, probeer het daar, Nolleke.”

Maar ook daar heeft Nolleke geen geluk, en Nolleke peinst en zoekt en vraagt zich af en doet zijn beklag bij Peer den Os.

Lachend luistert Peer naar Nolleke's lamenteren. „Misschien is er toch iets niet in orde mee 'wen strik.”

Hij bekijkt en bevoelt den draad en spant hem en trekt hem aan. „En nu probeerde gij 't eens aan den anderen kant van het ven, Nolleke, natuurlijk, dat is 't ge waart verkeerd, zou ik denken.”

„Goed,” zegt Nolleke, „nog eens zal ik 't probeeren, ge zijt wel bedankt, gij, Peer den Os,” want Nolleke is beleefd tot in het ongekende.

Ach, dat Nolleke Swisse, dieë onnoozele bloed! Wanneer hij nog bevend uit het bosch komt met een bundeltje dorre takjes, waarvoor hij daar in die bosschenmág komen, houdt de zure boschwachter, die Nolleke al dagen behoort, hem aan en zegt harde woorden. Hij verdenkt iedereen, dat is zijn plicht, nietwaar? En heeft hij onlangs niet het geweer gevonden van Nolleke Swisse? Hij heeft mijnheer den baron daarvan verteld. De baron heeft daarom gelachen: „Ge zeevert, Nolleke Swisse is geen strooper.” Maar hij zal Nolleke Swisse eens wel krijgen. Hij is kwaad dat Nolleke geen haas of konijn onder zijn jasje heeft zitten en hij vraagt o zoo judassend: „Waar is 'w geweer, Nolleke Swisse?” En dan bezweert Nolleke dat hij nooit van zijn leven. . . . Enzoovoor; we begrijpen dat wel. . . . Maar dieë zure boschwachter heeft den strik gevonden. . . . Hij heeft den baron het zijne gezegd. . . . „Nolleke Swisse, morgenochtend heb ik u.”

Peer den Os heeft zich op de knieën geslagen van den lach. „Dat Nolleke Swisse!” Hij veegt het vet van zijn kin. „Bedankt, Nolleke! Er zal wel weer iets niet in orde zijn mee 'wen strik.”

En den anderen morgen, als de eerste strepen licht nog maar magertjes aan den horizon komen, beent Peer den Os naar het ven en met zijn groote klauwen van handen grijpt hij het zieltogend konijn in den strik. . . . En dan springt de zure boschwachter achter de struiken vandaan, hij houdt triomfantelijk, maar ongenadig, zijn geweer gericht op den gebukten strooper; ha! eindelijk, Nolleke Swisse! . . . Maar het is Nolleke niet, dien hij daar heeft betrappt. . . .

„Ik. . . ik heb mij toch vergist,” bekennt hij den baron.

„Ziet ge wel,” zegt de baron, „ziet ge wel, lomperd, rap, bring dat konijn naar Nolleke Swisse. . . . Nolleke Swisse, woude-gij zeggen dat dat 'ne strooper is?”

Een van de kerkgebouwen, die tijdens de luchtaanvallen op de Duitsche Rijkshoofdstad werden verwoest. Atlantic-Holland

Geteisterde Woonwijken in Berlijn

Dadelijk na de eerste bombardementen werden in alle getroffen wijken van Berlijn keukens opgesteld, waar de bevolking van voedsel wordt voorzien. Transocean-Europapress

Tijdens de bombardementen van de Berlijnse binnenstad werden ook enkele gebouwen getroffen, waarin gezantschappen waren gevestigd. Onze foto toont de verwoesting van het Zweedsche gezantschap Atlantic-Holland

* Dennenappels.

De elfenschaar in afwachting.

Prachtig is de elfenkoningin.

En dit is de welgedane kok. Panorama-v.d

De booze heks met punthoed en haakneus.

JEUGD op de planken

Mijn baard zit los," zegt een dwerg en somber betast hij een vlakleurig aangelangsel, dat inderdaad zijn kin dreigt te ontsnappen. Een haastige mevrouw geeft hem een tikje op zijn roode neusje. „Gauw naar den kapper," zegt ze en meteen wordt weer elders haar hulp ingeroepen: een andere kabouter is z'n schoenen kwijt, de heks beklagt zich dat haar bezem nog steeds niet is gearriveerd en dan zijn er allerlei moeilijkheden met de bekers, waaruit straks de kaboutershaar zal drinken. Want er zijn er twee te weinig — bekers, wel te verstaan — en nu is de tooneelmeester wel bereid dat tekort tijdelijk aan te vullen, doch in dezen tijd van bonnen, punten en distributie moet hij de nadrukkelijke voorwaarde stellen, dat er twee andere voor terugkomen als de kabouters

opwinding kan heerschen, vooral als 't een première betreft. Menige oude tooneelrot heeft bij zoo'n gelegenheid 'n aanval van die beruchte ziekte, die „plankenkoorts" heet. En toch betreft het dan lieden, die jaar in, jaar uit op die zelfde planken een schat van routine hebben opgedaan. Hoe zal het er dan achter de coulissen uitzien als er acteurs in 't spel komen, die de banken van de lagere school nog lang niet verlaten hebben? Er zijn pukken van zeven jaar bij. En heel die bonte droom van pages, hellebaardiers, feeën en roovers verdringt zich om de regisseuse, die men op dit oogenblik werkelijk niet benijdt. Want het is verbazend hoeveel er gevraagd kan worden door een veertigtal jeugdige acteurs, dat op 't punt staat de metamorfose te ondergaan van schoolkind tot figuur uit een kinderoperette. Neem nu bijvoorbeeld den kok. Met zijn buik is het thans in orde, want de costumier heeft hem een fiksch kussen onder zijn voorschot gebonden. Maar waar zijn nu de aardappels die hij in de eerste akte zal moeten schillen voor den kabouterpot? En de daverende slag, die op dit oogenblik achter de dichte gordijnen van het tooneel weerklinkt, is dat niet die pot zelf, die door een al te levenslustigen dwerg tegen de vlakke wordt geloopt?

„Hèèèè..." zegt de zaal. Daar is alle reden voor helder bestraald door de schijnwerpers, ligt daar het van Sprokaria, met boomén, paddenstoelen en een alluisje. En te midden van al dat fraais zijn de kabouters aan 't hakken en zagen onder oppertoezicht van den o' Uncle Pipe, terwijl de kok zich bij zijn kookpot verdienstelijk maakt door het schillen van de aardappels, die blijkbaar op 't laatste oogenblik toch nog terecht zijn gekomen. Daar zet het kabouterkoor al in; mevrouw van Kampen-van der Brink, die al de repetities heeft geleid, staat achter de schermen gereed om assistentie te verleenen als een die grijsgebaarde peuters in de opwinding zijn tekst mocht vergeten.

Van 's morgens vroeg tot 's avonds laat Zijn wij hier aan het werk. Wij zijn niet traag en doen dat graag Want wij zijn vlug en sterk...

Zoo begint „Aladin en de wonder-schalmei", de kinderoperette, die het Aerdnachts Kindertooneel thans op de planken brengt. De kabouters slaan er met hun houten bijlen vervaarlijk op los en zingen dat het schalt: in den orkestbak voert Jos Mathot zijn mannen aan, hij schreef den tekst en de muziek.

Dan blijkt alweer dat tooneel tooneel blijft, of er nu „oude rotten" aan te pas komen of niet. Want wie te voren den chaos achter de schermen gadesloeg, hield zijn hart vast en nu, even later, is geen der kleine acteurs meer zenuwachtig, alles is op zijn plaats en de regisseuse behoef niet te grijpen. Vlot ontwikkelt zich in den fellen schijn van 't voetlicht het drama dat, zooals alles in sprookjesland, ten dode toch een blij einde krijgt. Want wat gebeurt er in dat kabouterbosch? Daar dwaalt de kleine Aladin, blazend op zijn schalmei en roepend om zijn zusje Aya, dat spoorloos is verdwenen. Een kabouter bezit vanouds een nobele inherst, het is dus duidelijk, dat de dapper zangers Aladin te hulp komen. Met den kabouterkoning voorop gaat

soms brokken mochten maken. Wat de kabouters dan ook braaf beloven... Er wordt gehamerd, een doek komt naar omlaag, de kabouters probeeren of de houten paddenstoelen het houden zullen als straks de feestmaaltijd begint en dan komt er zoowaar een heusche koning de planken op stappen, drie turven hoog, doch waardig in al zijn bewegingen en fonkelend van het goud. Niet veel grooter zijn de hellebaardiers, die thans hun luidruchtige entré maken, tegelijk met een schaar elfjes, kleine teere figuurtjes in 't wit en met kransjes in het haar. En dan gaat er een hoeraatje op; daar is de kok met voorschot en hooge muts. „Je buik..." zegt de haastige mevrouw. „Die komt nog," verzekert de kok trouwhartig. „De kapper heeft gezegd..." Maar de mevrouw is alweer weg. Ze geeft den kabouters de laatste instructies. „Als jullie zeggen: hiep, hiep, hoera, dan steek je je bekers omhoog. Hebben jullie nu allemaal bekers?" De kabouters hebben bekers, hun baarden zitten thans behoorlijk vast, de paddenstoelen zijn betrouwbaar gebleken... wat de kabouters aangaat, kan 't stuk nu zoo langzamerhand wel eens beginnen. Doch zoo ver is het nog lang niet, in de kleedkamer is de kapper met zijn assistenten koortsachtig in de weer. Juist wordt de laatste hand gelegd aan een lieftallige tooverfee, als tegenstelling is in het kamertje ernaast een half peloton zwarte roovers onder handen, ongere knapen met woeste baarden. Het is een bont gewriemel achter de schermen, slechts met de grootste moeite wordt er wat orde geschapen. „Alles, wat geen kabouter is, van het tooneel af," luidt het commando. Er is nog wat gestommel en gedrang, doch dan helpt de brandweer een handje en nu krijgen de kabouters ten minste wat rust in hun bosch. In de gangen echter bereikt de spanning haar hoogtepunt. Zijn de beide pages er al en heeft Aladin z'n fluit teruggevonden? Lezer, het zal u bekend zijn dat er zelfs achter de schermen van het beroepstoneel nogal eens wat

Een kabouter, zeven jaar oud, maar toch met een heuschen baard.

HOE KAN MEN OUD WORDEN?

Wie zou niet gaarne, in gezondheid, een hoogen leeftijd willen bereiken? We mogen gerust aannemen, dat dit verlangen diep in ons allen leeft. Ja, zelfs de zieke mensch hangt aan het leven.

De Nederlandsche dichter F. Hemkes heeft dit onderwerp zoo prachtig in een zijner bekende verzen bezongen. Hierin is sprake van een zwak en ziekelijk wicht, dat het een groot genoeg vindt, te spelen op het heideveld, „te toeven bij bloem en

plant". Voordat dit kind sterft vraagt en verkrijgt het de gunst om ieder jaar één dag in den Mei weer op de aarde te mogen zijn, te mogen spelen op 't geliefde heideveld.

Als dan het einde van dien dag komt, als „de zon in 't westen, stervend, nog een luister spreidt van glansrijk avondrood", dan hoort men, op die eenzame heide, zacht en klaaglijk een kinderstem, die schreit om het afscheid, dat aanbrak...

In dit ontroerende vers werd wel héél sterk de liefde voor het leven van élk schepsel, zelfs van het zwakke en ziekelijke, tot uiting gebracht. Inderdaad blijft de mensch gaarne op dit ondermaansche, met al zijn lief en leed, zijn geluk en smart, zijn vóór- en tegenspoed. Dit is hem sterk ingeboren! Maar hoe moeten wij niet aanleggen om oud te worden, om een respectabelen leeftijd te bereiken? Hoe moeten wij, buiten omstandigheden, die we zelf niet in de hand hebben, ons leven hoeden?

Een antwoord op die groote vraag werd ons onlangs gegeven, toen we, voor ons blad, een bezoek brachten aan een méér dan honderdjarige in Kralingen. (Wegens plaatsgebrek kon

Een kras oudje van honderdtwee jaar geeft hierop antwoord

hier niet eerder gewag van dit bezoek worden gemaakt.) Daar vierde mevrouw de weduwe P. Herfst-Braams haar honderd en tweenden verjaardag; zij kon dus met recht en reden meespreken over het probleem van een lang leven. We troffen haar aan, terwijl ze, glorieus, op haar versierden stoel gezeten was, haar twee „jongste" dochters, van resp. zesenzeventig en „jongste" dochters, van naast zich. Ze was keurig in het zwart gekleed, getooid met een witte bloem en stond ons pienter te woord! Na een grappige révérence, die ze zittend bracht, stond ze op en toonde ons haar energie en levenslust, door, zoowaar, een dansje voor ons te maken, haar teere handjes sierlijk in de zij! Na deze typische demonstratie, waarin ze ons met de daad liet zien hoe flink ze wel was, begon ze te vertellen van haar lange leven, onder andere van haar bakerschap, welk beroep ze vijftienveertig jaar uitoefende in het aloude Kralingen. Heel wat jonge wereldburgers en -burgeressen, waarvan er al weer afscheid van het leven namen, heeft ze zien geboren worden. Zelf bracht ze zestien kinderen ter wereld in haar druk en werkzaam bestaan! Als we haar de groote vraag stellen, hoe ze het aanlegde zulk een hoogen leeftijd te bereiken, dan glinsteren haar oogen en zegt ze zonder dralen: „Ik ben altijd opgewekt en vroolijk geweest, mijnheer, en matig met eten en drinken." Ziedaar dus enkele belangrijke voorwaarden (er zijn er natuurlijk nog vele) om lang te blijven

leven, voorwaarden die we méér uit den mond van zeer hoog bejaarden mochten vernemen.

Onze lezers en lezeressen moeten deze uitspraak maar goed in hun ooren knoopen!

„Opoe Herfst", zooals ze in de wandeling heet, heeft nog een „jongste zusje" van negenentachtig lentes, die uit Amsterdam was overgekomen voor het feest, dat veel en ook officieel belangstelling trok. Haar vader bereikte den leeftijd van zevententachtig jaar; de moeder stierf betrekkelijk jong.

De ouds „Opoe" mag waarlijk een wonder van vitaliteit en levenslust genoemd worden. Ze is wel zeer kras en leest nog — hoe ongoetlooflijk het moge klinken — zonder tril. Als ze naaiwerk verricht, waarin ze zeer bedreven is, wordt het brilletje opgezet. Haar gehoor is van een mindere tracht, al is er geen sprake van die stokdoofheid, welke men bij vele oudjes aantreft. Haar gang is kwiek — ze is maar een klein vrouwtje, dat niet begrijpt, dat er om haar zooveel drukte wordt gemaakt. Van tijd tot tijd begeeft ze zich naar de dichtstbijzijnde halte, om per tram een reisje te maken naar Diergaard Blijdorp, ten einde daar een concert bij te wonen van de Tramharmonie. Het personeel houdt dan wel eenige rekening met de hoogbejaarde passagiere, die ze allen kennen...

Als mei op dezelfde wijze oud is als „Opoe Herfst", mag er onzes inziens van een benijdenswaardig lot gesproken worden!

Wij waschen haar hierbij, dat ze nog zo mogelijk, in gezondheid en opgewektheid.

Opoe Herfst, de honderdtweejarige uit Kralingen, in vroolijk gesprek met haar „jongste" dochter van bijna zeventig!

DERELINK GENEEST ZICHZELF

Vervolgroman door Hans Pennarts

KORTE INHOUD VAN HET VOORAFGAANDE: Warmold Derelink, een rijke jongeling, die na zijn mislukte ingenieursexamen zijn dagen in ledigheid slijt, raakt verliefd op een eenvoudige meisje, Annie Wegenhuis, dat de bijbetrekking van vestiairejuffrouw vervult. Warmold brengt haar 's avonds in zijn auto naar huis en dringt aan op verderen omgang. Zij weigert, zegt hem rondt, dat hij geen „man” is, maar verward en ziek. De dokter, dien hij raadpleegt, laat hem nog erger dingen hooren: „Systematisch vergiftigd; te veel weelde en geen arbeid!” Nu bezint Derelink zich: hij zal zichzelf genezen! Hij vraagt aan een ouden studievriend, thans directeur van een machinefabriek, om werk.

Er was iets kils in dit vertrek en die man die daar zat was nooit achter op een auto vastgesjord geweest, was nooit in zijn leven tipsy geweest, dat bestond niet; die kerel had ook nooit gelachen, dat de tranen hem over de wangen biggelden. Hij had nog hetzelfde gezicht, nog dezelfde merkwaardig zachte stem, dezelfde kippige oogen, maar het onverzettelijke in die roerloze luisterhouding, dat was nieuw. „En nu zoek je werk,” zei Sjollema, toen Warmold klaar was met zijn verhaal.

„Juist.” „Niet echt natuurlijk, maar een beetje, bij wijze van afwisseling.” „Als geneesmiddel,” verbeterde Warmold stijfjes. „Goed, bij wijze van geneesmiddel dan. Weet je, Derelink, dat er tienduizenden mannen zijn die dolblij zouden zijn als ze hier een betrekking kregen? Weet je, dat daar huisvaders bij zijn die voor hun gezin moeten zorgen?” „Schoon gesproken.” Warmold lachte nerveus. „Natuurlijk wil ik niet een baantje hebben dat anders een ander gekregen zou hebben.”

„Wat wil je dan? Op deze fabriek zijn geen baantjes, hier is alleen werk.” „Een subtiel verschil, dat ik natuurlijk niet voel,” ketste Warmold spottend. Sjollema ging op deze opmerking niet in. „Sedert je uit Delft weg bent heb je niet meer gewerkt, je hebt je ook niet meer voor techniek geïnteresseerd, je hebt geen blijken gegeven van ernst, eierzucht...” „Man, hou asjeblieft op, dat weet ik allemaal. Gisteravond heeft een meisje me dat al verteld, vanochtend heeft een dokter het me duidelijk gemaakt, jij bent dus de derde binnen vierentwintig uur. Het grootste genot dat je den menschen kunt verschaffen is blijkbaar ze gelegenheid geven zich moreel boven een ander verheven te voelen. Als je het van dien kant bekijkt ben ik bijna een weldoener.” Warmold had er alweer genoeg van. Het was wel een beetje bar je als een kwajongen de les te laten lezen door een vroegeren studiemakker, waarmee je indertijd nog aan den rol bent geweest. Nu nog één wijze les, nu nog één schamper woord en hij ging weg. „Ik voel me niet verheven boven iemand, maar ik zit hier als technisch directeur en als niets anders. Ik ken hier geen vrienden, ik ben hier de vriend van niemand. Je solliciteert en ik behandel die sollicitatie als directeur. Eigenlijk is dat de taak van den personeelschef, maar goed, we kennen elkaar toevallig en daarom wil ik je wel te woord staan. Ik zal nu den personeelschef hier laten komen en hem vragen, wat er voor je gedaan kan worden. Maar denk één ding goed, Derelink, werken leer je verdraaid gemakkelijk af, maar moeilijk weer aan en werken voor de grap doen we hier niet.”

Sjollema greep de telefoon, drukte op een knop en vroeg: „Zoudt u even bij me willen komen, meneer Holwerd?” Ze wachtten, zijgend, Sjollema kijkend naar het potlood, waarmee hij gedachteloos op het schrijfbureau tikte, Warmold met een mottig blik starend naar een groote ingelijste statistiek aan den muur. De deur ging open en een heer trad binnen. Een aangename man leek het en hij beantwoordde het buiginkje en den opgewekten glimlach met een joviaal handgebaar. „Meneer Holwerd, is er in de fabriek of op kantoor een vrije plaats?” vroeg Sjollema zonder van zijn tikkend potlood op te kijken. Holwerd keek peinzend door het raam. „Hm. Een plaats vrij?” „Ja, het komt er niet op aan wat, als er maar geen vakkennis vereischt wordt.” Het totale gemis aan uitdrukking op het gezicht en in de stem maakte de woorden dubbel snijdend en Warmold voelde dat hij een kleur kreeg.

„Wouter de kraandrijver is van de ladder gevallen,” mompelde Holwerd en hij zette er een gezicht bij als verheugde hij zich de eerste te zijn die de tijdung kon brengen. Sjollema keek op; er tintelde iets in zijn oogen. „Wordt daar iemand voor gezocht?” Holwerd knikte. „Voor tijdelijk.” Sjollema richtte zijn blik langzaam op Warmold. Warmold zag de oogen van zijn ouden studiemakker op zich gevestigd, niet droog meer, maar met een ironische uitdaging er in. Nou, wat zeg je er van? Er is een baantje voor je. Je wilde immers zoo graag werken? Je kunt kraandrijver worden.

„Is het moeilijk?” vroeg Sjollema. „Hm, nee, even wennen zou ik zeggen.” „Hoe denk je er over, Derelink?” Nu was de spot ook in de stem. Boven in het huisje van een kraan, Derelink. Iets van den ouden Huib Sjollema was er nu in dat gezicht, was er in die oogen. Warmold zag het, hij zag ook den lichtelijk verwonderden blik van den personeelschef op zich gevestigd en opeens voelde hij een restje, een heel klein restje van zijn ouden bravoure. „Niets te denken, ik neem wat er is,” antwoordde hij nonchalant. „U hoort het, meneer Holwerd, we hebben al iemand. Meteen maar even voorstellen?...” Tien minuten later stond Warmold van zijn stoel op. „Bedankt,” zei hij kort, terwijl hij zijn handschoenen aantrok. Sjollema reikte hem over het schrijfbureau de hand, maar Warmold negeerde die. Hij draaide zich om en slenterde naar de deur. „Gepikeerd, Derelink?” Warmold greep den knop en opende de deur. „Nee,” zei hij over zijn schouder. „Maar ik was hier gekomen om met een kameraad te spreken en ik heb een directeur gevonden. Je hebt er zelf den nadruk op gelegd en je hebt zelf niet anders gewild. Bonjour.” Toen Warmold dien avond in bed lag zag hij Sjollema's gezicht duidelijk voor zich zooals hij het gezien had dat oogenblik, voordat hij de directiekamer verliet, een droeg gelaat met een stompen neus en kippige oogen achter sterk gespenen brillleglazen, zoo was Huib als directeur, doch er was één gering verschil en het was dom van hem geweest dat hij dat niet dadelijk bij het binnenkomen gezien had: om den mond, vol doch ferm gesloten, waren trekken van verbeten spanning gegroefd. Huib Sjollema had den mond van een werker.

VIERDE HOOFDSTUK

Jan Dekker was de man, die Warmold in de geheimen van het kraandrijversvak moest inwijden. „Over een uur moet er gelost worden, dan moet hij het maar weten. Maak er geen potje van, Dekker, de kade is geen speelplaats.” En na een zijdelingschen, wantrouwenden blik op Warmold had de walbaas van der Pas zich omgedraaid om naar de loods te slenteren. Jan Dekker, diep voldaan dat hij een vol uur lang mocht verklaren, had den walbaas even nagekeken en daarna Warmold een vlot knipoogje toegeworpen.

„Rustig laten begaan, maat, Van der Pas heeft het aan zijn lever en daar heeft hij meer last van dan wij. Wordt ie al te melig, dan zachie's op zijn vingers tikken, snap je? Niet als Kuiper natuurlijk, niet als Kuiper.” Jan Dekker grinnikte bij de herinnering aan Kuiper en schoof van genot met zijn duim zijn pet achter op het hoofd. „Kuiper?” vroeg Warmold. „Jawel, Kuiper had er op een goeden dag genoeg van en sloeg Van der Pas voor een week zijn bed in.” En zich plotseling herinnerende dat hij nu een paedagogische taak te vervullen had, voegde Jan Dekker er haastig aan toe: „Dat is natuurlijk niet de manier. Kuiper ging een week de kast in en stond op de keien. Zoo gaat dat hier.” „O juist,” zei Warmold. „Laten we nou eerst de kraan's opgaan, dan kan ik je boven de rest vertellen.” „De rest” noemde Jan Dekker dat. Het was een ijzeren trap met solide sporten van 'n halven decimeter breedte die Jan Dekker begon te beklimmen. „Dat mot even wennen,” zei hij, reeds een tiental sporten hoog. „Stuivinga is voor den eersten keer in het midden blijven plakken. Gewoon plakken, zeg.” Jan Dekker keek, al voortklimmende, over zijn schouder achterom en wierp Warmold een oolijken blik toe. „Hij durfde niet meer vooruit en niet meer achteruit en hield zijn oogen stijf gesloten. Zeg, middenin.” Jan Dekker grinnikte. „We hebben een last met dien kerel gehad. Eén moest van achteren gewoon zijn poo... voeten optillen en op de volgende sporten zetten, terwijl ik hem van voren bij zijn jasje greep.” „Zoo,” zei Warmold. Hij probeerde het gewoon te zeggen, maar het lukte slechts half. Vrij leken de sporten te zweven tussehen lucht

VERVOLG OP BLADZIJDE 7

het naar de elfenkoningin, die over een heuschen tooverspiegel beschikt. Weer gaat er een zucht van bewondering door de zaal als de tweede akte ons in het paleis der koningin brengt; ze mag dan ook gezien worden! En ze wordt omstuwd door een heele schaar van witte elfjes, die niet alleen zingen kunnen, dansen doen ze ook. Het spreekt vanzelf, dat Aladin in deze omgeving niet teleurgesteld wordt, hij krijgt alle hulp, de tooverspiegel doet zijn plicht en nu blijkt het dat Aya gevangen wordt gehouden door meergenoemde zwarte roovers, die met hun sombere hoeden en dito snorrebaarden niet nalaten een grooten indruk te maken op het jeugdige publiek in de zaal. Doch nu grijpt de elfenkoningin persoonlijk in. De schalmei van Aladin ondergaat 'n korte kunstbewerking met den tooverstaf en zie, voortaan is het een wonderschalmei!

Uiteraard brengt deze verandering groote mogelijkheden mee. Een ervan wordt uitgebuit als Aladin op de plaats verschijnt waar de roovers zijn zusje gevangen houden. Weliswaar zijn de roovers even van 't tooneel verdwenen om hun onwaardig handwerk uit te oefenen, doch Bozari waakt, een venijnige heks met een haakneus en een punthoed. Doch dan blijkt de macht van de wonderschalmei. Aladin speelt wat hij kan en de heks moet dansen of zij wil of niet. Tot ze er ten slotte bij neervalt en Aladin zijn zusje bevrijden kan. Het spreekt dat haar terugkeer met een groot feest wordt gevierd, waaraan het geheele gezelschap te pas komt, elfjes, hellebaardiers, de kabouters met hun koning. Zelfs de zwarte roovers en de heks ontbreken niet, ze worden echter nauwgezet bewaakt.

En dan komt het moment, waarop de jeugdige acteurs al den heelen middag hebben gewacht. Als het scherm voor den laatsten keer wordt gehaald zien we niet de correcte buigingen van het groote-menschentoneel, neen, de schaar op de planken juicht en wuift en slaakt herkenningkreten. En ook de zaal laat zich niet onbetuigd. ...

Wie even later aan den artisteningang van den schouwburg wacht, kan een merkwaardig schouwspel zien. Want hun fraaie haarden en pruiken hebben de jonge acteurs in de handen van den kapper moeten laten, hun kleurige gewaden zijn ze weer kwijt, maar de schminck op hun gezichten mocht in géén geval worden afgewaschen. Die gaat in glorie mee naar huis, opdat ook daar de sfeer van sprookjesland nog een oogenblik kan herleven. ...

En dit is de welgedane kok. Panorama-v. d. Randen

„Hèèèè...” zegt de zaal. Daar is alle reden voor, want, helder bestraald door de schijnwerpers, ligt daar het bosch van Sprokaria, met boomen, paddenstoelen en een allerliefst huisje. En te midden van al dat fraais zijn de kabouters ijverig aan 't hakken en zagen onder oppertoezicht van den oolijken Uncle Pipe, terwijl de kok zich bij zijn kookpot verdienstelijk maakt door het schillen van de aardappels, die blijkbaar op 't laatste oogenblik toch nog terecht zijn gekomen. Daar zet het kabouterkoor al in; mevrouw van Kampen-van der Brink, die al de repetities heeft geleid, staat achter de schermen gereed om assistentie te verleen als een de grijsgebaarde peuters in de opwindig zijn tekst mocht vergeten.

Van 's morgens vroeg tot 's avonds laat Zijn wij hier aan het werk. Wij zijn niet traaglen doen dat graag Want wij zijn vlug en sterk. ...

Zoo begint „Aladin en de wonder-schalmei”, de kinderoperette, die het Aerdenhoutsch Kindertoneel thans op de planken brengt. De kabouters slaan er met hun houten bijlen vervaarlijk op los en zingen dat het schalt; in den orkestbak voert Jos Mathot zijn mannen aan, hij schreef den tekst en de muziek.

Dan blijkt alweer, dat tooneel tooneel blijft, of er nu „ouderotten” aan te pas komen of niet. Want wie te voren den chaos achter de schermen gadesloeg, hield zijn hart vast en nu, even later, is geen der kleine acteurs meer zenuwachtig. alles is op zijn plaats en de regisseuse behoeft vrijwel niet in te grijpen. Vlot ontwikkelt zich in den fellen schijn van 't voetlicht het drama, dat, zooals alles in sprookjesland, ten slotte toch een blij einde krijgt. Want! wat gebeurt er in dat kabouterbosch! Daar dwaalt de kleine Aladin, blazend op zijn schalmei en roepend om zijn zusje Aya, dat spoorloos is verdwenen. Een kabouter bezit vanouds een noble inborst, het is dus duidelijk, dat de dappere zangers Aladin te hulp komen. Met den kabouterkoning voorop gaat

De kleine Aya is goede maatjes met den brandweerman.

eerder gewag van dit leven, voorwaarden die we méér uit den (vorden gemaakt.) Daar mond van zeer hoog bejaarden mochten vernemen.

Onze lezers en lezeressen moeten deze raams haar honderd en verjaardag; zij kon dus uit en reden meespreken probleem van een lang

„Opoe Herfst”, zooals ze in de wandeling heet, heeft nog een „jongste zusje” van negenentachtig lentes, die uit Amsterdam was overgekomen voor het feest, dat veel en ook officiele belangstelling trok. Haar vader bereikte den leeftijd van zeventientachtig jaar; de moeder stierf betrekkelijk jong.

De oude „Opoe” mag waarlijk een wonder van vitaliteit en levenslust genoemd worden. Ze is wel zeer kras en leest nog — hoe ongelooflijk het moge klinken — zonder bril. Als ze naaiwerk verricht, waarin ze zeer bedreven is, wordt het brilletje opgezet. Haar gehoor is van een mindere kracht, al is er geen sprake van die stokdoofheid, welke men bij vele oudjes aantreft. Haar gang is kwiek — ze is maar een klein vrouwtje, dat niet begrijpt, dat er om haar zooveel drukte wordt gemaakt. Van tijd tot tijd begeeft ze zich naar de dichtstbijzijnde halte, om per tram een reisje te maken naar Diergaarde Blijdorp, ten einde daar een concert bij te wonen van de Tramharmonie. Het personeel houdt dan wel eenige rekening met de hoogbejaarde passagiere, die ze allen kennen. ...

Als men op dezelfde wijze oud is als „Opoe Herfst”, mag er onzes inziens van een benijdswaardig lot gesproken worden! Wij wenschen haar hierbij, dat ze nog zoo lang mogelijk, in gezondheid en opgewektheid, mag blijven leven en dat ze er getuige van mag zijn, dat de wereldbrand, die thans nog fel oplaait, zal zijn gebluscht en een vrediger, zonniger tijd voor de menschen is aangebroken.

Haar zoon verblijdt zijn moeder met eenige versche kippen-eitjes, een bijzondere traktatie in deze dagen! Panorama-v. d. Wal

TWEEMAAL ÉÉN IS VIER!

Dat tweemaal één werkelijk vier kan zijn bewijzen bijgaande plaatjes. Een effen donker japonnetje plus een geruit jurkje en we kunnen op niet minder dan vier verschillende manieren voor den dag komen. Ten minste als 't blousegedeelte los van den rok is, hetgeen met het oog op de wel zeer beperkte mogelijkheden van thans ten zeerste aanbevolen kan worden. Waar zelfs degenen, die het beste voorzien waren, nu leelijk door haar „voorraad“ heen raken, zal er welhaast niemand meer zijn, die er nog aan kan denken, twee nieuwe jurken te laten maken of zelf te fabriceren. Maar er bestaat nog altijd gelegenheid te over om van oud nieuw te maken en als het jonge meisje, waar bijgaande modellen voor bedoeld zijn,

zelf niets meer in de kast heeft dat veranderd kan worden, wie weet of moeder of oma nog geen oude jurk of misschien ook zomermantel te offeren heeft.

En anders is het in dezen tijd heusch geen schande om leentjebuur te spelen met een zus of vriendin, die wel zoe ongeveer hetzelfde figuur heeft, maar liefst in een heel andere omgeving moet verkeeren. Maar ook zonder dat er sprake is van twee jurken, waarvan de onderdeelen met elkaar verwisseld kunnen worden, zullen bijgaande vlotte modellen aftrek vinden voor jonge meisjes.

Wehr-Recla

BIJ PUDDING HOORT EEN SAUS

JAMSAUS

½ liter water, 20 gram suiker, 3 lepels jam, 20 gram aardappelmeel, een paar druppels roode kleurstof, een paar kristalletjes citroenzuur.

Breng het water aan de kook, voeg er de suiker en de jam aan toe.

Maak het aardappelmeel met een beetje koud water aan tot een papje, giet dit onder roeren in de kokende vloeistof. Laat de saus enkele minuten doorkoken. Laat haar bekoelen en voeg er het in wat water opgeloste citroenzuur aan toe.

CAREMELSAUS

½ liter melk, 40 gram suiker, een mespunt zout, 20 gram aardappelmeel.

Brand de suiker in een gietijzeren pan gelijkmatig bruin, voeg er dan onder goed roeren een paar druppels koud water, daarna de koude melk aan toe. Breng de vloeistof aan de kook, laat de caramel onder af en toe roeren oplossen. Voeg een beetje zout toe. Giet het aardappelmeel, dat met een beetje achtergehouden, koude melk tot een papje is aangemaakt, er bij. Laat de saus roerende doorkoken en binden. Laat

haar onder af en toe omroeren afkoelen om vervorming te voorkomen.

CITROENSAUS

½ liter melk, 20 gram suiker, 20 gram custardpoeder, 1 eetlepel citroensap.

Breng de melk aan de kook, los de suiker er in op. Voeg het custardpoeder, dat met een beetje achtergehouden, koude melk tot een papje is aangemaakt, onder voortdurend roeren bij de kokende melk. Laat de saus roerende doorkoken en binden. Laat haar onder af en toe omroeren bekoelen. Voeg, wanneer de saus koud is, het citroensap toe.

EEN WARME SLIPOVER VOOR KOUDE DAGEN

Benodigheden: ruim 500 gram dikke-schapenwol, 2 breinaalden met knop nr. 5 en 2 breinaalden met knop nr. 1½ of 4.

Maten: Bovenwijdte ongeveer 100 cm; lengte ongeveer 54 cm.

Het rugpand. Met de dunne breinaalden zetten we 40 st. op en breien hierboven voor den boord eerst 18 naalden steeds afwisselend 1 r. verdr., 1 av. (r. boven r. en av. boven av.). Vervolgens breien we verder met naalden nr. 5 en wel als volgt:

1e naald: 3 r., verder steeds afwisselend 1 av., 5 r., terwijl we uit den 10en, 20en en 30en st. 2 st. breien (43 st.).

Alle volgende naalden breien we r. boven r. en av. boven av.

Wanneer we ongeveer 20 cm gebreid hebben, breien we uit den eersten en laatsten st. 2 st. (45 st.).

Wanneer we ong. 33 cm gebreid hebben, kantten we voor de armsgaten aan het begin van de volgende 4 naalden 2 st. en aan het begin van de daaropvolgende 4 naalden 1 st. af (33 st.).

Wanneer het armsgat ong. 17 cm hoog is breien we uit den eersten en laatsten st. 2 st.; ditzelfde doen we, wanneer het armsgat ong. 20 cm hoog is (37 st.).

Wanneer het armsgat ong. 24 cm hoog is, beginnen we met de schouders.

Bij de volgende naald kanten we dan aan het begin 4 st. af en tevens voor den hals de middelste 7 steken.

We breien nu eerst verder boven de laatste 15 st. en kanten aan den schouderkant achtereenvolgens 4, 4 en 3 st. af en tegelijkertijd aan den halskant 3 en 1 steek.

Boven de 11 st., die we nu nog op de naald hebben, breien we den anderen schouder op dezelfde, doch tegengestelde manier.

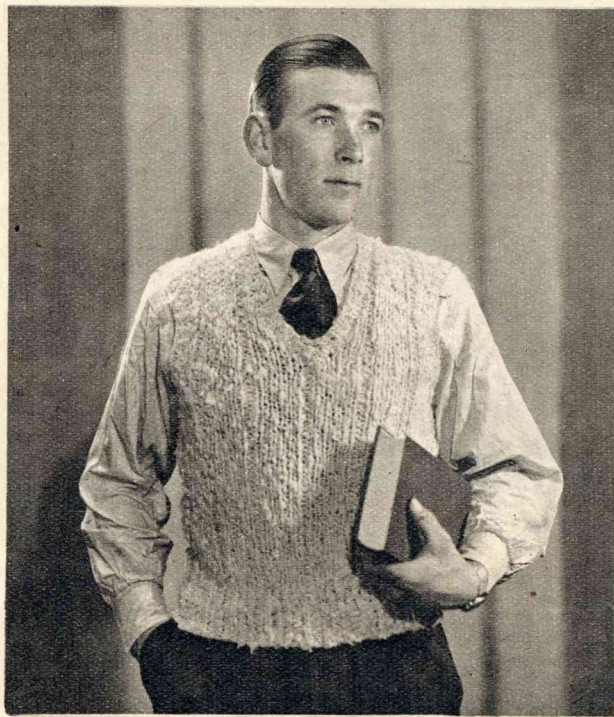
Het voorpand breien we tot de armsgaten op dezelfde wijze als het rugpand (45 st.). Daarna kanten we aan het begin van de 2 volgende naalden 3 st. af, aan het begin van de 4 daaropvolgende naalden 2 st. en aan het begin van de 2 dan volgende naalden 1 st., terwijl we bij de laatste naald voor den hals tevens den middelsten steek afkanten.

We breien nu eerst verder boven de laatste 14 st. Aan den halskant breien we nu bij de 2e, 4e, 8e, 12e en 16e naald 2 st. te zamen, terwijl we aan den schouderkant 1 st. meerderen, wanneer we 17 en wanneer we 20 cm gebreid hebben (11 st.).

Wanneer het armsgat ong. 25 cm hoog is, kanten we voor den schouder achtereenvolgens 4, 4 en 3 steken af.

Boven de 14 st., die we nu nog op de naald hebben, breien we den anderen schouder op dezelfde, doch tegengestelde manier.

Nu naaien we aan één kant de schouders tegen elkaar, waarna we met de dunne naalden langs

de halsopening 70 steken opnemen en hierboven 4 naalden steeds afwisselend 1 r. verdr., 1 av. breien (r. boven r. en av. boven av.); bij de 5e naald kanten we af (tamelijk strak, daar het werk anders gaat lubberen).

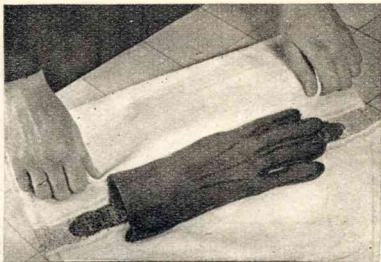
We naaien nu ook aan den anderen kant de schouders tegen elkaar en nemen daarna langs de armsgaten 68 st. op. Hierboven breien we dan weer met de dunne naalden 4 naalden 1 r. verdr., 1 av., waarna we tamelijk strak afkanten.

Ten slotte naaien we ook de zijnaden aan elkaar en persen het geheel aan den verkeerden kant luchtig onder een vochtigen doek op.

Het wasschen van wildleeren of varkensleeren handschoenen

Wildleeren en varkensleeren handschoenen kunnen we wasschen in een lauwe sopje van goede zeep of zeepvervangingsmiddel. We spoelen ze daarna in lauw water en knijpen ze stevig uit.

We drogen de handschoenen tusschen doeken.

Panoramastudio 6

GOEDE RAAD IS NIET DUUR

SUIKERBIETENSTROOP

Van suikerbieten kunnen de dames v. d. V. te Roermond, K. v. L. te Breda, D. v. d. D. te Zwolle, G. v. St. te St. Nicolaasga, B. v. W. te Deventer en J. IJ. te Utrecht een zeer goed bruikbaar vervangingsmiddel voor suiker maken, dat op de volgende manier wordt bereid: neem een of meer suikerbieten, wasch deze goed af en snijd ze in stukjes. Zet ze vervolgens met een weinig water op het vuur en laat ze koken tot ze goed zacht geworden zijn. Pers het sap door een doek en laat het daarna koken tot het stroopachtig geworden is.

Teneinde den bietensmaak te verwijderen, raden wij den abonné's aan, aan het uitgereste sap 'n paar lepels carbo-vegetabilis toe te voegen (1 lepel per liter); zeef het daarna door filtreerpapier en damp het dan op de gewone wijze in.

VERVOLG VAN BLADZIJDE 5

en kade en bij elken stap werd de afstand naar den veiligen wal grooter zonder dat de afstand naar den onmetelijken grijzen hemel geringer werd. Links, rechts ruimte, boven hem ruimte en onder hem groeiende ruimte; twee ijzeren stangen kaarsrecht omhoog en daartusschen op regelmatige afstanden smalle treden, het eenige houvast voor voeten en handen. Midden in waren ze nu en Warmold kon zich de gevoelens van dien Stuuvinga voorstellen. Hemel, ja, nu je oogen sluiten en maar blijven staan, niet meer kijken door de tusschenruimten tusschen de sporten naar de kaden met hun koude, wiskundige lijnen en naar het grijze, gerimpelde water. Hij durfde niet omhoog kijken, hij durfde niet omlaag kijken, niet naar links en niet naar rechts en slechts één enkel houvast had zijn moed: de gestaag boven hem voortklimmende voeten van Jan Dekker en diens opgeruimde stem, die daar ergens uit vreemde werelden leek te komen. Zijn knieën knikten en het zweet liep in straaltjes langs zijn gezicht.

„Dit is al te krankzinnig,” mompelde hij voor zich uit. „Dit is té dol.” Werken, à la bonne heure, maar niemand kon van hem verwachten, dat hij dadelijk op een kraan kroop. Dat vertikte hij, dat... Er was niets meer te vertikken, naar beneden was even erg als naar boven, naar beneden kijken maakte even wanhopig en duizelig als naar boven kijken en het eenige verschil was eigenlijk dit, dat naar beneden gaan een nederlaag beteeekende en naar boven gaan een kleine voldoening.

„Ziezoo, maat, we zijn er.” En toen, met een klopje op Warmold's schouder: „Ja, het valt niet mee den eersten keer, hè? Raar gevoel in je beenen, wat?” Hij lachte. „Je gezicht is heelmaal nat. Went wel, went wel.”

Jan Dekker ging op een bank zitten en schoof zijn pet van achteren naar voren, zoodat de klep bijna op zijn neus rustte.

„Kijk 's,” begon hij zijn verklaring. „Er is niks an, maar je mot het kennen. 't Is allemaal een kwestie van snelheid afmaken. Zwaai je te vlug met de kraan, dan zwieren de kabels door, blijven wiebelen boven het doel of meppen dingen op de kaai of aan boord van de sokken, zwaai je te langzaam, dan gaan de lui intussen een kop koffie bij moeder de vrouw drinken; is dat duidelijk?”

Warmold knikte.

Jan Dekker ging door met zijn verklaring, gebruikte plastische beelden en drastische termen, drukte Warmold vooral op het hart niet met zijn poo... handen aan den motor te komen, omdat je daar toch de eerste jaren geen „sjoetje” van kreeg tenzij je technicus — klemtoon op de tweede lettergreep — was. En toen hij na een kwartier ontdekte dat er eigenlijk niets meer te verklaren was, begon hij opnieuw en laschte ditmaal beschrijvingen van kameraden en chefs in. De hoofdzak was ten slotte dit: er was niks an, maar je moest het kennen.

Deze laatste verklaring beaamde Warmold met een krachtig knikken. Dat gold ten minste van negenennegentig van de honderd werkjes en ambten.

„Rookten?” vroeg Warmold, zijn sigarenkoker voor den dag halend.

Jan Dekker keek naar de sigaren met de breede bandjes, wreef eerst eens langs mond en kin en haalde er toen een uit.

„Nou... eh... die bewaar ik maar voor na het eten,” zei hij met iets van eerbied in zijn stem. „Neem er dan twee,” bood Warmold aan. „Mag er hier gerookt worden?”

Jan Dekker nam een tweede sigaar, rook ook daaraan, bekeek ook die, ze langzaam tusschen zijn vingers ronddraaiend.

„Och, kijk 's,” zei hij vertrouwelijk. „Magge, nee, magge niet, maar ik zeg maar, as je nou niet direct zoo rookt dat het ijzer vah de kraan smelt en as Van der Pas het niet ziet, zoodat die lever van hem niet weer een aaval krijgt... nou ja...” Hij haalde de schouders op en maakte een gebaar van „je moet het niet al te nauw nemen”.

Toen begonnen ze eindelijk te oefenen. Een vreemd gevoel was dat, op dien ijzeren zetel te zitten en den horizon onder zacht geknars en gerammel een halven slag te zien draaien. Dat was ten minste de indruk, dien Warmold kreeg: hij zelf zat stil en de horizon draaide. „Ho, te ver doorgedraaid. Je bent een door-draaier. Stukkie terug,” commandeerde Jan Dekker naast hem.

Weer draaien, stoppen, takel laten zakken, takel hijschen, draaien, stoppen, zakken...

„Nou zal het wel gaan, maat,” zei Dekker ten slotte. Hij stond van zijn bank op en slenterde naar de deur. „Het beste er mee.” Doch hij stapte niet dadelijk naar buiten. Hij had nog iets op het hart en wist niet goed hoe hij het zeggen moest. daarom schoof hij zijn pet eerst weer eens op zijn achterhoofd. „Kijk 's, maat, 't is niet om het een of ander — het gaat me geen snars aan, dat weet ik, maar... eh, 't is geen gewoonte om met zoo'n gala-jas op de

kraan te staan. Ja, je moet me niet kwalijk nemen, ik zeg het maar. Die kraan werkt er niet minder om, maar jij krijgt beneden maar de noodige grappen te hooren.”

Warmold keek langs zijn jas omlaag. Het was zijn oudste, opzettelijk voor dit doel opgezocht door een Frans die ternauwernood zijn verontwaardiging had kunnen bedwingen. Nog te goed. Natuurlijk was ze te goed, hier werkte je in een overall.

„Bedankt, Dekker, ik zal er rekening mee houden.”

„In orde. Ajuussies.”

En Dekker daalde fluitend de ijzeren trap af. Daar aan den overkant het zwarte, gerkte Centraal Station in een vagen damp van nevel en smook en met rechts en links locomotieven, waarvan de witte, felle of goorgrijze en trage stoomkolommen boven in de lucht vervluchtigden. Er voor het IJ, breed en van deze hoogte gezien zacht gerimpeld met de zogstrepn achter de kittige bootjes. Dan, na den langzamen, ratelenden zwaai, de dokken, kaden, havens, de rommelige fabrieksterreinen, de schoorsteen en de massaal en zwaar op de aarde liggende fabrieksgebouwen. In de verte de oceanstoomers, stil en trotsch, grootsch en rank tegelijk. En daartusschen, daarop, overal kleine bewegende poppetjes, menschen, schijnbaar doelloos dooreenkrioelend en toch in iedere beweging doelbewust. Een machtig schouwspel van arbeid.

De takel neer — handen die bedaard en snel zware ijzeren platen bevestigden — takel op, draaien, takel neer — handen die de platen losmaakten, zoodat ze met geknars en gedreun op de platte wagens vielen. Schokkend vooruitrijden van het treintje, totdat alle wagons vol waren en de trein langzaam stoomde naar het gebouw verderop.

Zoo ging dat voort, uur na uur, totdat de fluit ging en plotseling alle bedrijvigheid lam lag. Nu kwamen ze uit de fabriek gestroomd en liepen naar een houten gebouw midden op het terrein, het eenige gebouw waar kleurige bloemen achter blinkend heldere ruiten stonden. Het schaftlokaal.

Warmold stond op. Stijf en koud voelde hij zich met een vreemd, beverig gevoel in handen en knieën. Naar beneden. Even duizelde hij, toen hij het driervershokje verlaten had en voor de trap stond, maar dan vermande hij zich. Hij móest naar beneden. Voorzichtig, héél voorzichtig en, naar hij zelf voelde, schutterig en onbeholpen daalde hij de trap af, doblj toen hij eindelijk op den beganen grond stond.

Wat nu? Hij had geen boterhammen bij zich. had er eenvoudig niet aan gedacht, onbekend als hij was met het leven van een arbeider. Er was geen tijd om thuis te gaan lunchen en hij kende deze buurt te weinig om vlug een café binnen te wippen. Sjollema wilde hij niet vragen, want Huib Sjollema was hier directeur, alleen directeur en hij... hij was kraandrijver. Even moest hij grinniken: hij begon wel, wat je noemt, onderaan.

„Hallo, maat.” Daar was warempel Dekker weer, zijn beschermengel. „Ik heb maar even op je gewacht.”

„Ik heb geen brood bij me.”

Dekker schoot in den lach. Moest je het ongelukkige gezicht van dat heertje zien.

„Geeft niks, we hebben een cantine in het schaftlokaal. Kom maar mee.”

In de groote ruimte was het geroes van stemmen, van papiergeritsel, van kopjesgerinkel, van radiogejengel. Ze zaten er met de ellebogen op tafel, traag kauwend, met de pakjes boterhammen en de blauwe koffiekannetjes voor zich.

„Ziezoo, hier is plaats.”

Twee jonge arbeiders, die reeds aan 't tafeltje zaten, knikten kort, keurden met een enkelen langzamen blik Warmold's kleeren en aten toen zwijgend door. Warmold liep, na een korte aarzeling bij de tafel, naar het buffet en kocht broodjes met kaas en een kop koffie.

Hij miste zijn zilveren bestek, dat zoo prettig zwaar tusschen de vingers lag, hij miste de zwijgende zorg van Frans, de geurige sterke koffie, de behaaglijke stilte; hij miste veel. Hij zag oogen op zich gericht, hij zag blikken naar zijn blanke handen, naar den zegelring aan den ringvinger van zijn rechterhand, naar de zijden das op het smetteloze overhemd en hij geneerde zich.

Dat gebeurt me niet meer, dacht hij. Of... of...! Niets half.

„Je komt er nou wel alleen op, hè?” vroeg de opgeruimde Dekker, toen ze, na het fabriekssein, het schaftlokaal weer verlieten. Warmold knikte.

Grootsch en imposant was het panorama van de kraan af gezien, maar als men dat panorama tientallen malen heeft langs zien glijden, van rechts naar links en van links naar rechts, dan weet men het wel, dan komt eerst de ontzuhtering en later de verving, die ten slotte een beklemming wordt.

WORDT VERVOLGD

„Wij raden elke Dame aan deze wenk niet in de wind te slaan”

Schoenlepel gebruiken!

Kousen

Verteenwoordigd door J. J. M. PARREN TAVEERNELAAN 24 DEN-DOLDER

Blijf U liever thuis?

Niet iedere vrouw brengt het tot kampioen-schaatsenrijden, maar een beetje sport en beweging is goed voor de gezondheid. Voor de vrouw van vandaag is dit geen probleem meer, dank zij de moderne Cameliyahygiene, die haar beschermt en ten allen tijde een gevoel van zekerheid en frisheid schenkt.

HET BETROUWBARE *Camelia* VERBAND

Het Nederlandsche Technicum

leidt schriftelijk op voor alle technische examens en beroepen

BOUWKUNDE WEG- en WATERBOUWKUNDE WERKTUIGBOUWKUNDE ELECTROTECHNIEK CHEMISCHE TECHNIEK ZUIVELTECHNIEK TUINONTWERPER MODERNE RECLAME

PBNA ARNHEM

Directie: E. J. Rotshuizen en F. Wind

Vraag Prospectus 103

Bij Verstopping

is niet alleen Uw spijsvertering gestoord, maar tevens wordt het bloed vergiftigd. Hoofd- en rugpijnen, bleeke en onzuivere huid evenals onaabeien zijn hiervan het gevolg. U voelt zich vermoeid, humeurig en ouder. Hier helpt DARMOL, want het werkt zeker en zacht en smaakt uitstekend. Dus geen bittere zouten of pillen slikken. DARMOL, het laxeremiddel voor het gezin, is zuinig in't gebruik en niet duur. Verkrijgb. bij Apoth. en Drogist à 46 cts.

DARMOL

het beproefde laxeremiddel

Imp. J. W. Lahemann, Singel 44, Amsterdam

Wees zuinig!

Als U een doosje Wybert heeft bemachtigd, ga er dan zuinig mee om. De vraag is zoo enorm, dat U niet zoo regelmatig als vroeger op Uw doosje kunt rekenen.

WYBERT

U brand de Vries de brandstofmenger

Wanneer U niet alleen anthraciet, maar ook andere brandstof ontvangt, dan is het voordeelig ze goed te mengen. Dat is mijn ervaring. profiteer daarvan! U beleeft dan bijna even veel plezier van uw anthraciet en U heeft méér aan uw andere brandstof. Zorg er echter voor, dat bij menging alle stukken ongeveer even groot zijn. Alleen cokes moet bij voorkeur wat kleiner zijn dan uw anthraciet. Mengen van brandstoffen voorkomt narigheid en.... het is voordeliger stoken.

Haal meer warmte uit minder kolen!

3 ERDAL-PRODUCTEN

ERDALSchoencrème Normale doos No. 20 per stuk thans.... 18 ct.

RIDDERmetaalpoets Gewone bus No. 1 per stuk thans.... 13 ct. Groote bus No. 8 per stuk thans.... 34 ct.

DUCschoorpoeder Gewone bus No. 63 per stuk thans.... 15 ct.

Erdal en Ridder beperkt verkrijgbaar tegen inlevering van de ledige Erdal- en Ridder-blikverpakking.

't zijn ERDAL-producten... dus goed!

Ingevolge Prijswaastelling No. 395 i.w. 311 dd. 22-11-'43 van den Dienst van de Gemachtigde voor de Prijzen

WAT SCHREEF BART BEUZEL OP ZIJN TAART?

Wij herinneren onze lezers nog even aan de groote KERSTPRIJSVRAAG, die wij in ons vorig nummer afdrukten. Verzuim niet de gelegenheid een der talrijke prijzen te winnen en zend uw oplossing spoedig in. Op Dinsdag 11 Januari sluit de inzending.

TOT LEERING ENDE VERMAECK!

Leerling: „Ik voel me altijd terneergeslagen als ik zing!“
 Leeraar: „En hoe denkt u dan dat ik me voel?“

PRETTIGE GASTEN

De hardnekkige bezoeker neemt eindelijk afscheid.
 „Dank je wel voor den gezelligen avond! Ik hoop alleen maar dat ik jullie niet te lang heb opgehouden.“
 „O, nee, absoluut niet, we staan toch altijd om dezen tijd op.“

HET EERLIJKE GEWETEN

„Hé, hoe kom jij aan die mooie paraplu?“
 „Die heb ik op een heel grappige manier gekregen. Ik stond namelijk eens, toen het hevig regende, te schuilen onder een viaduct, doch het hield maar niet op en ik moest dringend naar huis. Toen kwam een jongeling met 'n mooie paraplu voorbij, die zo ongeveer in de richting van mijn woning ging. Ik stapte op hem toen zei: „Waar gaat u met die paraplu heen, mijn waarde?“ De jongeling keek me aan, liet snel de paraplu vallen en liep zo hard als hij kon weg. Sindsdien ben ik in het bezit van een prachtparaplu.“

„Hij vergist zich geregeld met den boel te laten stoppen. Hij is namelijk verkeers-agent!“

DAT KLOPTE

Mevrouw Bloemfee bracht haar vacantie buiten door. Het regende echter onophoudelijk. Daar komt een telegram van haar man:
 „Kom naar huis. Regen hier roedkoop.“

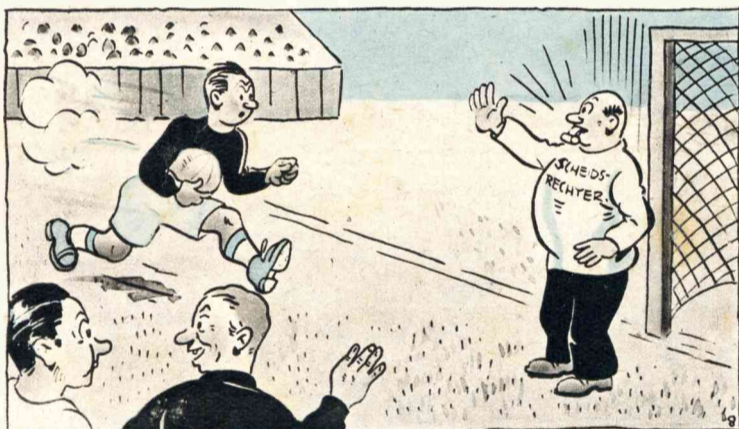
DIENS SCHULD

Bezoeker: „Een mooiën tuïn heb je hier. Eén ding is jammer: dat 'r geen nachtegale n zijn.“
 Pasrijk: „Ja, dat weet ik, dat is de algemeene klacht. Ik ben dan ook niet bijster tevreden over dien tuïnman van me.“

Houdt u mij voor een ezelt?“
 „Nee, zeker niet. Maar mijn oordeel is heusch niet onfeilbaar.“

„Niks hoor! Jij hebt me vanmorgen ook geen handje geholpen met de bagage!“

KRUISWOORDPUZZLE

HORIZONTAAL:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13			14	15		16				17	
18			19			20	21	22		23	
		24				25	26		27		
28	29			30		31		32		33	
34			35	36	37			38			
39		40	41			42					
		43		44				45		46	
	47		48			49	50			51	
52				53	54					55	
56			57		58	59		60			
	61	62	63	64			65				
66	67	68	69	70						71	
72	73		74	75	76					77	
78							79				

- 11 vogel
- 12 hoop
- 15 enkele wissels
- 19 plaaggeest
- 20 voorzetsel
- 22 overlevering
- 24 afsluiting
- 25 getemd
- 27 ruimte
- 29 lichaamsvocht
- 33 herkauwers
- 35 technicus
- 37 muziekinstrument
- 38 zangnoot
- 40 booze geesten
- 41 vrouwnaam
- 42 opening
- 43 deel van een fiets
- 46 woning van een geestelijke
- 47 waanzinnig
- 48 voornaamwoord
- 50 herkauwer
- 51 jong zoogdier
- 52 bevel
- 53 zoogdier
- 54 sieraad
- 55 diploma
- 59 maat
- 60 boom
- 62 flink
- 64 getij
- 65 stad in Japan
- 66 voorzetsel
- 67 vaarwel
- 69 gesloten
- 71 riviertje
- 73 landbouwwerktuig
- 75 voegwoord
- 77 Chineesche maat

VERTICAAL:

- 1 doen lijden
- 2 vogel
- 3 zangnoot
- 4 rekening
- 5 groot
- 7 voegwoord
- 8 munt
- 9 vrucht
- 10 godsdienst

OPLOSSING VORIG NUMMER:

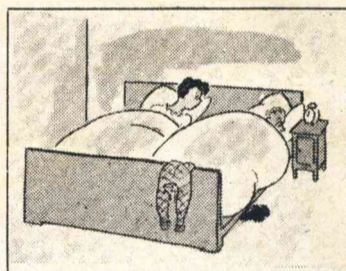
kantoor, pantsers, of, ons, baret, re, o, vee, forel, e, l, Po, rem, das, Hera, men, rap, d, genot, aver, ade, ik, si, nevels, e, tl, o, e, rem, armoe, ets, l, l, op, o, lasten, as, do, ent, perl, zomer, r, elk, Rie, amen, ego, rot, em, r, t, Weert, pet, a, eb, Borne, wee, n n, taaltes, verraad.

Over opscheppen gesproken

Vriendin: „Hé, het lijkt wel of daar in de verte een vuurtoren staat!“
 Mevrouw Pasrijk: „Nee, dat zal mijn man zijn. Hij is met een roeibootje gaan varen en nu geeft hij signalen om hulp met zijn diamanten ring.“

Teekeningen: Fr. Piet, Deike-Verlag

Rechts: „Mannie, denk er om dat je tien minuten vóór half zes even den wekker schudt. Anders loopt hij niet af.“

VOOR DE JEUGD

SJORS

